

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. В. М. Хмарський

_____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Основи лінгвоконфліктології

Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)

Спеціальність: 035 Філологія

2020-2021

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Основи лінгвоконфліктології»

Розробник: **Форманова С. В.**, доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від “ 27 ” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Ковалевська Т.Ю.

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від. “ 08 ” вересня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Кондратенко Н.В.

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол №   від. “   ”   20   р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол №   від. “   ”   20   р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 / 3 годин – 90 / 90 залікових модулів – 1/1 змістових модулів – 2/2	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва) Спеціальність 035 Філологія (код і назва) Рівень вищої освіти: Третій (доктор філософії)	Нормативна / <u>за вибором</u> (ВНЗ/ <u>аспіранта</u>)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	16год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	60 год.
Форма підсумкового контролю: Залік			

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи лінгвоконфліктології» є висвітлення основних питань лінгвоконфліктології, її специфіки в удосконаленні професійної підготовки доктора філософії.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи лінгвоконфліктології» є такі:

- 1) знайомство з конфліктною природою мови й її використанням мовцями для реалізації інвективної й маніпулятивної функції (введення в оману, образа, погроза, дискредитація);
- 2) поглиблення знань аспірантів про природу й сутність конфлікту, його властивостей;
- 3) дати уявлення про сутність і характер конфліктної інтеракції адресанта й адресата й про наслідки такої взаємодії.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати й здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-5. Усвідомлення необхідності та дотримання норм наукової етики.

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку із використанням теоретичних і експериментальних методів.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну і науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

Програмні результати навчання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття і структура конфлікту. Конфлікт як феномен мовлення.

Тема 1. Предмет, завдання, історія лінгвоконфліктології. Лінгвоконфліктологія як нова самостійна галузь сучасної лінгвістики. Предмет, об'єкт, завдання дисципліни. Коротка історія та сучасний стан лінгвістичної конфліктології.

Тема 2. Поняття і структура конфлікту. Конфлікт як міждисциплінарна проблема. Ознаки конфлікту. Класифікація конфліктів: внутрішньо особисті та соціальні. Специфіка міжгрупових конфліктів і механізми їх виникнення. Конфлікти в різних сферах суспільного життя. Внутрішньодержавні конфлікти, що виникають на етнонаціональному рівні.

Тема 3. Конфлікт як феномен мовлення. Онтологічна сутність конфліктності. Поняття «конфлікт», «конфліктність», «мовленнєвий конфлікт», «комунікативний конфлікт», «конфлікт інтерпретацій».

Тема 4. Конфліктогенність мови як об'єкт лінгвістичного дослідження. Мова і мовлення як джерело конфліктних ситуацій. Мовні норми та їхні порушення. Поняття мовно-мовленнєвої толерантності.

Змістовий модуль 2. Мовленнєвий конфлікт як вид правопорушень.

Інвективне функціонування мови.

Тема 5. Мовленнєвий конфлікт як вид правопорушення. Поняття мовного права і мовленнєвого правопорушення. Основні закони, що регулюють мовні та мовленнєві конфлікти. Типологія мовно-мовленнєвих конфліктів. Поняття інвективи, лайки, образи, матюка, інвективного функціонування мови.

Тема 6. Юрислінгвістика і лінгвоконфліктологія. Лінгвістична експертиза текстів, пов'язаних із мовленнєвими конфліктами. Юридична регламентація мовленнєвих конфліктів. Лінгвістичні ознаки образи. Лінгвістичні ознаки наклепу.

Тема 7. Лінгвістична експертиза. Лінгвістична експертиза серед інших експертиз. Види лінгвістичних експертиз. Загальні принципи експертування.

Тема 8. Моделі попередження конфлікту. Заходи з усунення конфліктів. Функції конфлікту. Моделі попередження конфлікту в різних мовленнєвих жанрах (збуджувальних, оцінних і т.ін.). Моделі нейтралізації конфлікту. Гармонізація мовленнєвої поведінки у власне конфліктних ситуаціях. Мовленнєві стратегії й тактики безконфліктної поведінки. Способи мінімізації конфліктності спілкування з аудиторією.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	сп		л	п/с	лаб	інд	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	90	16	14		60		90	16	14		60	
Змістовий модуль 1. Поняття й структура конфлікту. Конфлікт як феномен мовлення.												
Тема 1. Предмет, завдання, історія лінгвоконфліктології.	7	2			5		7	2			5	
Тема 2. Поняття і структура конфлікту.	9	2	2		5		9	2	2		5	
Тема 3. Конфлікт як феномен мовлення.	9	2	2		5		9	4	2		5	
Тема 4. Конфліктогенність мови як об'єкт лінгвістичного дослідження.	9	2	2		5		9	2	2		5	
Разом за змістовим модулем 1	34	8	6		20	1	34	8	6		20	
Змістовий модуль 2. Мовленнєвий конфлікт як вид правопорушень. Інвективне функціонування мови.												
Тема 5. Мовленнєвий конфлікт як вид правопорушень.	14	2	2		10		14	2	2		10	
Тема 6. Юрислінгвістика і лінгвоконфліктологія.	14	2	2		10		14	2	2		10	

Тема 7. Лінгвістична експертиза.	16	2	2		10		16	2	2		10	
Тема 8. Моделі попередження конфлікту.	14	2	2		10		14	2	2		10	
Разом за змістовим модулем 2	56	8	8		40		56	8	8		40	
Усього годин	90	16	14		60		90	16	16			60

5. Методи навчання

Лекція, практичні заняття, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, виконання самостійних завдань, робота в наукових бібліотеках, мережі Інтернет, лінгвістичний аналіз та синтез різножанрових конфліктних ситуацій, їх аналіз, спостереження за вербальними і невербальними особливостями поведінки в міжособистісному та масовому спілкуванні, експериментальні дослідження.

6. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, захист результатів практичних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, виступи на наукових конференціях. Підсумковий контроль: усний залік.

7. Питання до підсумкового контролю

1. Лінгвоконфліктологія як самостійна галузь сучасної лінгвістики. Предмет, об'єкт, завдання дисципліни.
2. Історія й сучасний стан лінгвоконфліктології. Аспекти дослідження конфліктів.
3. Конфлікт як міждисциплінарна проблема. Ознаки конфлікту. Класифікація конфліктів: внутрішньоособисті й соціальні.
4. Специфіка міжгрупових конфліктів і механізми їх виникнення. Конфлікти в різних сферах суспільного життя. Внутрішньодержавні конфлікти, що виникають на етнонаціональному рівні.
5. Поняття «конфлікт», «конфліктність», «мовленнєвий конфлікт», «комунікативний конфлікт», «конфлікт інтерпретацій».
6. Мова й мовлення як джерело конфліктних ситуацій. Мовні норми та їх порушення. Поняття мовно-мовленнєвої толерантності.

7. Юридичний аспект мови й лінгвістичні аспекти права. Поняття «юридичне функціонування мови». Юрислінгвістика й лінгвоконфліктологія.
8. Основні закони, що регулюють мовні й мовленнєві конфлікти.
9. Типологія мовно-мовленнєвих конфліктів.
10. Поняття інвективи, лайки, образи, матюка, інвективного функціонування мови.
11. Лінгвістична експертиза текстів, що пов'язані з мовленнєвими конфліктами.
12. Юридична регламентація мовленнєвих конфліктів.
13. Лінгвістичні ознаки образи. Лінгвістичні ознаки наклепу.
14. Лінгвістична експертиза серед інших експертиз. Види лінгвістичних експертиз. Загальні принципи експертування.
15. Заходи з усунення конфліктів.
16. Функції конфлікту.
17. Моделі попередження конфлікту в різних мовленнєвих жанрах (збуджувальних, оцінних і т.ін.).
18. Моделі нейтралізації конфлікту. Гармонізація мовленнєвої поведінки у власне конфліктних ситуаціях.
19. Мовленнєві стратегії й тактики безконфліктної поведінки. Способи мінімізації конфліктності спілкування з аудиторією.
20. Комунікативні стратегії і тактики конфліктного дискурсу.
21. Мовленнєве шахрайство й мовленнєва маніпуляція. Мовленнєва маніпуляція в рекламі, політичній діяльності й медико-психологічній практиці. Закони, що регулюють діяльність ЗМІ та їх лінгвістичні аспекти.
22. Слідчі й судові розгляди мовленнєвих конфліктів. Особливості аналізу текстів ЗМІ в експертизі. Техніка експертної діяльності й оформлення результатів.
23. Поняття «мовленнєвий вплив». Аргументи судової промови. Тропи й фігури судової промови. Федір Никифорович Плевако.
24. Юридична діяльність як текстова діяльність. Граматика права. Поняття правової комунікації.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
Т1	Т2	Т3-4	Т5	Т6	Т7-8		

10	10	10	10	10	10		
60						40	100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

Білоконенко Л. А. Українськомовний міжособистісний конфлікт : стилістика, моделі комунікації, запобігання : монографія. 2-е вид., перероб. і допов. Кривий Ріг, 2019.

Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія : підручник. Львів, 2015.

Декларація принципів толерантності. *Законодавство України.* http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_503.

Гуськов А.Я. Конфліктологія [Електронний ресурс]: учебно-методическое пособие. Електрон. дан. М.: Проспект, 2013. 171 с. Режим доступу: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=5457

Форманова С. В. Лінгвоконфліктологія як нова галузь прикладної лінгвістики. *Мова і культура.* (Науковий журнал). К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. Вип. 14. Т. VIII (1540).

Форманова С. В. Інвективи в українській мові : монографія / за ред. Н. М. Сологуб. К., 2012.

Додаткова література

Бахтикиреєва У. М. К вопросу о роли языка в национальных конфликтах. Языковая политика и языковые конфликты в современном мире. М., 2014.

Білоконенко Л. А. Проблематика конфліктології в сучасному мовознавстві. Філологічні студії. 2010. Вип. 4. URL: <http://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/viewFile/718/659>

- Білоконенко Л. А. Дискурсивні маркери конфліктності: когнітивний та прагматичний аспекти. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство.* № 11.2013. Випуск 19, том 1.
- Білоконенко Л. А. Інтерпретаційна неоднозначність поняття «кооперативна комунікація». *Український смисл: наук. зб. Дніпро, 2018.*
- Галиахметов Р. Н. Изучение конфликтологии в вузе и проблема национальных особенностей разрешения конфликтов [Текст]. *Вестник университета Российской академии образования.* 2010. №1 (49).
- Голев Н. Д. О специфике языка права в системе общенародного русского языка и ее юридического функционирования. *Юрислингвистика-5: юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права* / под ред. Н. Д. Голева. Барнаул, 2004.
- Голев Н. Д. От редактора: инвективная и манипулятивная функция языка. *Юрислингвистика-6: инвективное и манипулятивное функционирование языка.* Барнаул, 2005.
- Голев Н. Д. От редактора: правовая коммуникация в зеркале естественного языка. *Юрислингвистика-7: язык как феномен правовой коммуникации.* Барнаул, 2006.
- Голев Н. Д. Юридический аспект языка в лингвистическом освещении. *Юрислингвистика-1: проблемы и перспективы.* Барнаул, 1999.
- Дзюбишина-Мельник Н. Сучасний жаргон і сучасне розмовне мовлення. *Наукові записки.* Т. 20. Філологічні науки. Київ, 2002.
- Зеленков М. Ю. Конфликтология [Электронный ресурс]: учебник. Электрон. дан. М.: Дашков и К, 2013. 324 с. Режим доступа: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=56235
- Кара-Мурза Е. С. Лингвоконфликтология: основные понятия и вузовские варианты [Текст]: научное издание. *Журналистика и культура русской речи.* 2012. № 2.
- Кара-Мурза Е. С. Изучение речевых преступлений методами лингвистической экспертизы (к основам лингвоконфликтологии) [Текст]. *Речевое общение и вопросы экологии русского языка.* Красноярск, 2009.
- Ковальова Т. В. Мовні конфлікти як об'єкт державного регулювання. *Теорія та практика державного управління.* 2010. Вип. 1.
- Комалова Л. Р. Коммуникативные техники в конфликтной ситуации [Текст]. *Вестник Московского государственного лингвистического университета.* Сер.: Языкознание. 2009. Вып.575: Концептуальный спектр изысканий в современном речеведении.
- Кондрашкина Е. А. Языковые конфликты и их последствия в современном мире. *Альманах современной науки и образования. Грамота.* Тамбов, 2016. № 2.
- Конфликтология [Текст]. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Юнити-Дана, 2012. <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=115393>
- Конфликтология в вопросах и ответах [Текст]: учеб. пособие. М., 2009.
- Крысин Л. П. Языковая норма и речевая практика. *Отечественные записки.* Москва, 2005, № 2 (23). <http://www.philology.ru/linguistics2/krysin-05.htm>
- Седов К. Ф. Человек в жанровом пространстве повседневной коммуникации. *Антология речевых жанров: повседневная коммуникация* / под ред. К. Ф. Седова. М., 2007.
- Саплин Ю. Мовні конфлікти і гармонізація суспільства. Матеріали наук. конферен. 28-29 травн. 2001 р. К., 2002.
- Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія (1290 термінів і понять). Полтава-К, 2006.
- Соколова С., Труб В., Масенко Л., Данилевська О., Руда О. Типи мовної поведінки в сучасному слов'янському білінгвальному мегаполісі. *Українські обрії : доповіді XV з'їзду славістів.* Київ, 2013. Вип. 6. Ч. 1. (Мовознавство).
- Сучасний український молодіжний сленг : словник-мінімум / уклад. : А. В. Шумейкіна, Т. П. Павлюк. Ялта, 2011.

- Сорокина Е. Г., Вдовина М. В. Конфликтология в социальной работе: Учебник [Электронный ресурс]: учебник. Электрон. дан. М.: Дашков и К, 2014. Режим доступа: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=56236
- Українська мова. Енциклопедія / укл. : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. Київ, 2007.
- Третьякова В.С. Конфликт как феномен языка и речи // *Известия Уральского государственного университета*. 2003. № 27 [Электронный ресурс]. Режим доступа: [http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0027\(03_14_2003\)&xsl=showArticle.xslt&id=a16&doc=../content.jsp](http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0027(03_14_2003)&xsl=showArticle.xslt&id=a16&doc=../content.jsp)
- Фесенко О. П. и др. Практикум по конфликтологии, или учимся разрешать конфликты (для студентов всех направлений подготовки) [Электронный ресурс]: учебное пособие. Электрон. дан. М.: ФЛИНТА, 2014. Режим доступа: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=44272
- Форманова С. Мовленнева агресивність у конфліктній інтеракції. *Наукові записки*. Випуск 119. Серія : Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2013.
- Форманова С. В. Мова ЗМІ як засіб вираження конфліктності. *Правове життя сучасної України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 травня 2013 р.) Т. 1 / відп. за випуск д. ю. н., проф. В. М. Дрьомін. Одеса, 2013.
- Форманова С. В. Антиетикетні форми спілкування. *Мова : науково-теоретичний часопис з мовознавства*. Вип. 19. Одеса, 2013.
- Форманова С. В. Конфліктний дискурс у комунікативно-прагматичному просторі. *Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка*. Серія філологічна. Вип. 52. Львів, 2011.
- Форманова С. В. Інвектива як засіб мовленнєвого впливу. *Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків* : колект. моногр. / кол. авт. ; за заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса, 2014.
- Форманова С. В. Конфліктний дискурс: комунікативно-прагматичний аспект. *Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків* : колект. моногр. / кол. авт. ; за заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса, 2014.
- Форманова С. В. Невербальна комунікація як форма образи. *Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків* : колект. моногр. / кол. авт. ; за заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса, 2014.
- Форманова С. В. Лінгвістичні аспекти образи в українській мові. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського* : Лінгвістичні науки : збірник наукових праць. № 19. Одеса, 2014.
- Форманова С. В. Комунікативні стратегії і тактики в інвективному просторі. *Вісник Донецького національного університету*. Серія Б : Гуманітарні науки. Донецьк, 2014. Вип. 1–2.
- Форманова С. В. Мовленнєвий конфлікт : зміст, тема, інтенція. *Одеська лінгвістична школа : інтеграція підходів* : колект. моногр. / за заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса, 2016.
- Форманова С., Шевчук М. Тролінг в інтернеті як вид конфліктного спілкування в україномовному веб-дискурсі. *Гончарівські читання* : зб. наук. статей. Одеса, 2015.
- Форманова С. В. Сценарій 'сварка' в аспекті конфліктного дискурсу. *Записки з українського мовознавства* : Вип. 24. У 2-х томах. Т. 2. : Зб. наук. праць = *Operainlinguisticaukrainiana* : Fascicullum 24. Vol. 2 / Головний ред. Т. Ю. Ковалевська. Одеса, 2017.
- Форманова С. В. Концепт 'образи' як візитна картка етносу. *Концепты и контрасты* : монографія / Н. В. Петлюченко, С. И. Потапенко, О. А. Бабелюк, Е. Л. Стрельцов и др. ; под.ред. Н. В. Петлюченко. Одесса, 2017.
- Форманова С. В. Неввічливість, грубість, анти етикет як об'єкт вивчення у сучасній лінгвістиці. *Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків* : колект. моногр. / кол. авт. ; за заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса, 2017.

Форманова С. В., Ленець Є. І. Невербальні засоби вираження комунікації (на матеріалі інтерв'ю з журналістом Майклом Щурем). *Науковий журнал "Молодий вчений"*. № 9.1 (61.1). 2018 (вересень).

Форманова С. В. Інвектива в сучасних інтернет-виданнях. *Науковий журнал "Молодий вчений"*. № 9.1 (61.1). 2018 (вересень).

Юрислінгвистика-1-10: проблемы и перспективы: Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. Н.Д. Голева. Барнаул, 2000-2014. <http://siberia-expert.com>

Coser L. A. The functions of social conflict. Glencoe (Illinois), 1956.

Falters L. The Anthropology of the Nation - State. Chicago, 1968.

Pei M. One Language for the World / Mario Pei. New York : Biblo and Tannen, 1968.

Stern Paul C. and Daniel Druckman. International Conflict Resolution After the Cold War. Washington, DC: National Academy Press, 2000.

Інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://mirslivarej.com> – Світ словників: словники та енциклопедії
3. <http://sum.in.ua> – *Словник української мови в 11 томах*
5. <http://dspace.nbuv.gov.ua> – Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України
6. <http://www1.nas.gov.ua/publications/periodics/catalog/Pages/default.aspx> – Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України
7. <http://www1.nas.gov.ua/institutes/iium/Pages/default.aspx> – Інститут української мови НАН України
8. <http://www.inmo.org.ua> – Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України
9. <http://i-soc.com.ua> – Інститут соціології НАН України.

АНОТАЦІЯ

вибіркова дисципліна

«Основи лінгвоконфліктології»

Проф. Форманова С. В.

Лінгвоконфліктологія – нова лінгвістична дисципліна прикладного спрямування, що вивчає мовні й мовленнєві конфлікти. Актуальність даної філологічної дисципліни обумовлена її міждисциплінарним характером і взаємодією з такими гуманітарними дисциплінами, як психологія, юриспруденція, соціологія, лінгвокультурологія, етнографія, політологія та ін.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи лінгвоконфліктології» є висвітлення основних питань лінгвоконфліктології, її специфіки в удосконаленні професійної підготовки доктора філософії.

Говорячи про завдання курсу, можна назвати три найбільш важливі. Морально-етичні обмеження зафіксовані в національних прислів'ях, афоризмах, крилатих висловах і реалізуються через позитивне й негативне оцінне ставлення до правил мовної поведінки етносу в цілому і до використання лайливих слів зокрема; при цьому аксіологічна оцінка може варіюватися від вкрай негативної до помірної і навіть схвальної: лайкою і криком згоди не дійдеш і т.ін.

Природно-мовні обмеження формуються і встановлюються як мовні норми і норми мовної і мовленнєвої поведінки, що регулюють правила вживання мови в різних сферах спілкування, чому сприяє розробка в сучасній вітчизняній лінгвістиці дискурсивних аспектів дослідження продуктів мовленнєвої діяльності людини.

Правові обмеження регулюються законодавством України і вступають в силу в тих випадках, коли конфлікту не запобігли іншими способами. До цієї сфери уналежнюємо галузі публічного й публіцистичного спілкування, рекламну та політичну комунікацію. Конфліктний (спірний) текст або конфліктне (спірне) висловлювання – це продукт медіакомунікацій, що потрапив до сфери судового розгляду, який в судовому процесі може бути кваліфікований як мовне правопорушення. У зв'язку з цим правове регулювання мовних конфліктів в ЗМІ здійснюється за допомогою кримінального та цивільного законодавства України.

АННОТАЦИЯ

выборочная дисциплина

«Основы лингвоконфликтологии»

Проф. Форманова С. В.

Лингвоконфликтология – новая лингвистическая дисциплина прикладного направления, изучающего языковые и речевые конфликты. Актуальность данной филологической дисциплины обусловлена ее междисциплинарным характером и взаимодействием с такими гуманитарными дисциплинами, как психология, юриспруденция, социология, лингвокультурология, этнография, политология и др.

Целью преподавания учебной дисциплины «Основы лингвоконфликтологии» является освещение основных вопросов лингвоконфликтологии, ее специфики в совершенствовании профессиональной подготовки доктора философии.

Говоря о задачах курса, можно назвать три наиболее важные.

Морально-этические ограничения зафиксированы в национальных пословицах, афоризмах, крылатых словах и реализуются через позитивное и негативное оценочное отношение к правилам речевого поведения этноса в целом и к использованию бранных слов в частности; при этом аксиологическая оценка может варьироваться от крайне отрицательной до умеренной и даже одобрительной: Бранью и криком к согласью не придешь и др.

Естественно-языковые ограничения формируются и устанавливаются как языковые нормы и нормы речевого поведения, регулирующие правила употребления языка в разных сферах общения, чему способствует разработка в современной отечественной лингвистике дискурсивных аспектов исследования продуктов речевой деятельности человека.

Правовые ограничения регулируются законодательством Украины и вступают в силу в тех случаях, когда конфликт не предотвращен другими способами. В эту сферу входят области публичного и публицистического общения, рекламная и политическая коммуникация. Конфликтный (спорный) текст или конфликтное (спорное) высказывание — это продукт медиакommunikации, попавший в сферу судебного разбирательства, который в судебном процессе может быть квалифицирован как речевое правонарушение. В связи с этим правовое регулирование речевых

конфликтов в СМИ осуществляется посредством уголовного и гражданского законодательства Украины.

SUMMARY

selective discipline

“Fundamentals of Linguoconflictology”

Prof. Formanova S. V.

Linguoconflictology is a new linguistic discipline of applied direction that studies language and speech conflicts. The relevance of this philological discipline is due to its interdisciplinary nature and interaction with such humanities as psychology, jurisprudence, sociology, linguoculturology, ethnography, political science and others.

The purpose of teaching the discipline "Fundamentals of Linguoconflictology" is to highlight the main issues of linguoconflictology, its specifics in improving the professional training of doctors of philosophy.

Speaking of the objectives of the course, we can name the three most important. Moral and ethical restrictions are fixed in national proverbs, aphorisms, winged expressions and are realized through positive and negative evaluative attitude to the rules of linguistic behavior of the ethnos in general and to the use of abusive words in particular; at the same time the axiological assessment can vary from extremely negative to moderate and even approving: you will not reach an agreement with a curse and a shout of consent, etc.

Natural language restrictions are formed and established as language norms and norms of language and speech behavior that regulate the rules of language use in various spheres of communication, which contributes to the development of modern domestic linguistics discursive aspects of the study of human speech.

Legal restrictions are regulated by the legislation of Ukraine and come into force in cases when the conflict has not been prevented in other ways. This area includes the areas of public and journalistic communication, advertising and political communication. Conflicting (disputable) text or conflicting (disputable) statement is a product of media communications that has fallen into the scope of litigation, which in a lawsuit can be qualified as a language offense. In this regard, the legal regulation of language conflicts in the media is carried out through the criminal and civil legislation of Ukraine.